

Øm Klosters
Venner

Nyhedsbrev
Nr. 26

2023

Øm Kloster Museum

Øm Klosters Venner

Bestyrelsen

Kristian R. Skovmose (**Formand**)
Gl. Ryevej 9, 8740 Brædstrup
Tlf. 61 63 30 01
kristian@skovmose.biz

Aase Hulgaard (**Næstformand**)
Munkevej 5, Emborg, 8680 Ry
Tlf. 86 89 87 65
aasehulgaard@icloud.com

Torben Ryer (**Kasserer**)
Klostervej 45, 8680 Ry
Tlf. 86 89 33 40
tryer@godmail.dk

Trine Bomholt (**Sekretær**)
Snogebæksvej 43, st. 1
8210 Aarhus V
Tlf. 24 91 36 19
Trine.b@live.dk

Susanne Gram
Ingerslevvænget 5, 8310 Tranbjerg J
Tlf. 86 29 44 41
susannegram@hotmail.com

Ida Ebbensgaard Jensen
Vadestedet 4, 8680 Ry
Tlf. 22 32 79 23
ida.mej@hotmail.com

Jørgen Højland
Odinsvej 2, 8680 Ry
Tlf. 21 62 69 35
hoejlandry@gmail.com

Eva Jensen (**1. sup.**)
Fæstibakke 9, Gl. Rye, 8680 Ry
Tlf. 30 69 90 60
knud.eva@jensen.mail.dk

Ingeborg Doktor (**2. sup.**)
Thorsvej 37, 8680 Ry
Tlf. 86 89 25 34
ingeborg@k-doktor.dk

Redaktion

Lene Møllerup
Susanne Gram
Ida Ebbensgaard Jensen
Birgitte Bang-Madsen
Ingeborg Doktor
Bent Koed Doktor (prepress)

Nyhedsbrevet udsendes af museumsforeningen *Øm Klosters Venner*, der er en sammenslutning af personer med interesse for klostrets historie og museets virke.

Indhold

Vejen til Øm - 850-års jubilæum	3
Kulturskolens festlige bidrag	9
Abbed Peder Sørensen	10
Biblioteket i Øm Kloster 1554	15
Formandsberetning 2022	17
Broderi i Middelalderen	19
Vejen til Øm - vandretur	22
Sommerudflugt i 2022	26
Kalender for 2023	<i>Bagsiden</i>

Kom med i Øm Klosters Venner

Vær medlem et år for 100,- kr. eller hele husstanden for 150,- kr.
Kontingent indbetales på konto.
Reg. nr. **1551** konto nr. **9197583**
eller MobilePay: **759665**

Øm Klosters Venner

Munkevej 8, Emborg, 8680 Ry
tlf. 86 89 81 94
www.museumskanderborg.dk

Forsiden: Dronefoto af Øm Kloster 2022 med de maledede skeletter - streetart (læs artiklen på side 5).

Fotos: Øm Kloster Museums Arkiv / Lene Møllerup
(med mindre andet er nævnt).

Vejen til Øm - Øm Klosters 850-års jubilæum

Af Lene Mollerup

I 2022 var det 850 år siden, at en gruppe cisterciensermunke bosatte sig på den brede sandtange mellem Mossø og Gudensø og blev boende her i næsten 400 år. Historien om Øm Klosters grundlæggelse har vi fra håndskriftet Øm Klosters Krønike (1165-1267). I håndskriftet ses den ene munkehånd afløse den anden. De sirlige gotiske bogstaver, skrevet med sort blæk, fortæller om stort og småt i munkenes liv i en velformuleret latinsk tekst på sider af pergament. I denne artikel fortælles om de aktiviteter, som skete i jubilæumsåret.

Cara Insula – Den Kære Ø

Først lidt om baggrundshistorien fra Øm Klosters Krønike. Den 16. februar 1165 udsendte abbed Henrik i Vitskøl Kloster en gruppe munke for at grundlægge et kloster ved Sminge (Småenge) i Gudenådalen, på jord skænket af biskop Eskil af Aarhus. Det viste sig hurtigt, at stedet var for fattigt og utilstrækkeligt. Men med hjælp fra abbed, bisp og konge flyttede munkene i 1166 til Veng Kloster. I Veng fandtes et benediktinerkloster, som kom til at indgå i det nye cistercienserkloster.

Forholdene i Veng var gode, men en lokal adelskvinde, fru Margareta, som var i familie med kongen, gav sig til at forfølge munkene. Fru Margareta ønskede at grundlægge et nonnekloster, og munkene kom i vejen for hendes planer. Hun tilbød dronningen en guldring og kirkeprydelser som bestikkelse. Ting, som hun tillægges

Deltagere med podwalken Cara Insula i ørene.

Foto: Rikke Sjelborg-Sørensen.

*Klosterbryggeriets jubilæumsøl.
Foto: Rikke Sjelborg-Sørensen.*

at have røvet fra Veng kirke. Stridighederne blev for meget for munkene, så de besluttede sig for at søge væk fra Veng, til øen Kalvø i Skanderborg sø. De samlede deres ejendele og flyttede i 1168 med råd og hjælp fra bisp og konge til Kalvø. På øen boede to benediktinermunke, men hvad der blev af dem, vides ikke.

På Kalvø blev hverdagen besværlig i længden. Der var problemer med at komme til og fra øen, når vejret var

dårligt, og det var ikke muligt at bygge bro til fastlandet, både på grund af afstand og søens dybde.

Efter fire år på øen blev vanskelighederne for store, og atter engang brød munkene op i deres søgen efter et nyt sted, for så i foråret 1172 at komme til Øm. I Øm Klosters Krønike står der: ”.. og (de) kom så til en grund, som hedder Øm, omgivet til alle sider af vand og moser, og fandt der nærved skoven mellem to søer - Mossø og Gudensø - et sted, der var tæt overgroet med mange buske, og som tyktes (=syntes) dem at egne sig vel”.

Den ingeniørkyndige munk, Martin, opmålte området og fandt, at det var muligt at grave kanaler henover den ca. 700 meter lange sandtange. Formålet var at etablere en vandforsyning til et kommende kloster. Krøniken skriver videre: ”En kunstfærdig munk hr. Martin målte da med et blylod vandstanden i begge søer og højden af det land, der skulle gennemgraves mellem

Munken Martin fortæller om opmålingerne, som vi kender fra Krøniken. Foto: Lene Møllerup.

*Formidlingsstation.
Foto: Susan Kipp.*

dem, og derved fandt de, at vandstanden i den søndre sø var en alen højere end i den nørre” (en alen er ca. 60 cm.).

Munkene glædede sig over det nyfundne sted. De solgte deres ejendomme omkring Kalvø, men krøniken fortæller også, at det ikke var uden problemer at overtage jorden i Øm. En rig bonde med navnet Api Hals ville ikke sælge sin jord. Men så en nat drømte Api Hals om en mærkelig stor og smuk kirke, og han hørte Jomfru Maria true med en brat død, hvis han modarbejdede munkene. Herefter skyndte han sig at sælge sin ejendom til munkene.

I Øm fandt de endelig et egnet klostersted. De kaldte stedet for Cara Insula, der på latin betyder ”Den kære Ø”, og her blev de i fire århundreder – ruinerne af klostret ligger her stadig den dag i dag.

Jubilæumsåret 2022

Det er denne historie om klostergrundlæggelsen, som har dannet baggrund for en folkelig festfejring gennem hele jubilæumsåret 2022. Folkelig, fordi så mange som muligt skulle have mulighed for at deltage. Festlig, fordi det er en milepæl og noget helt særligt for Museum Skanderborg og Skanderborg Kommune, for hvor tit kan der lige fejres et 850-års jubilæum i museumssammenhænge eller i kommunen? Herunder beskrives et udvalg af de jubilæumsaktiviteter, som har været afholdt i løbet af 2022.

I jubilæumsåret gik en gruppe klostervenner og vandreentusiaster hele vejen fra Vitskøl i Vesthimmerland til Øm for at markere jubilæumsåret. Denne tur kan der læses mere om andet sted i bladet.

Jubilæumsfest med podwalk, streetart og museumsformidling – under åben himmel

En lun augustlørdag blev den store jubilæumsfest afholdt på Øm Kloster. Det var Museum Skanderborgs gave til lokalsamfundet med spændende aktiviteter, taler og lancering af en jubilæumsøl.

En af aktiviteterne var en særlig lydvandring (podwalk) skabt til jubilæet: ”Cara Insula – en podwalk om rejsen til Øm”. Lydvandringen førte lytteren gennem et sjælføldt land- og lydlandskab i følgeskab med en munk fra for-

*Andrea Momme maler streetart.
Foto: Susan Kipp.*

tiden. Vandrerne gik fra en p-plads ved Emborgvej gennem naturen til Øm Klosters ruin. En tur på ca. 22 min. På jubilæumsdagen var der fire lydvandring, hvor museumsgæsterne blev kørt til startstedet i bus. I bussen var der guider klædt i munkedragter, som hjalp med det praktiske og som fulgte med på gåturen tilbage til klostret. Podwalken blev downloadet via museets hjemmeside til egne mobiltelefoner. Podwalken er skabt af SANS-1 med det formål at vække fortiden til live og gøre det usynlige synligt på en anderledes og sanselig måde.

Et kunstværk af Andrea Momme vakte også fortiden til live. Kunstværket bestod af et 50 meter langt maleri malet med hvid maling på vejen foran Øm Kloster Museum. Her dukkede 78 af klostrets oprindelige beboere frem i form af skeletterne fra kirkegården, tegnet i størrelsesforholdet 1:1 ud fra gamle optegninger fra 1930'erne. Andrea fortæller om sit kunstværk:

”Jeg håber at kunne give beskueren en snert af den benovelse, jeg følte, da jeg først blev vist rundt ved gravene på Øm kloster. At stå midt i historiens vingesus er en meget særlig oplevelse, og jeg vil gerne hjælpe de besøgende til at føle en del af den fascinerende historie, som Øm Kloster rummer. Med min baggrund som tekstildesigner blev jeg straks optaget af mønstrene i alle de gamle optegnelser over området. Det smukke i de nøgterne optegnelser over århundreders levede liv. At gå på opdagelse i skeletterne og give beskueren mulighed for at reflektere over de mange personligheder, som har levet i alle disse mennesker for mange år siden. Mennesker fra en anden tid, men alligevel præcis som os.”

Ud over kunstværket og lydvandringen havde museets formidlere, festligt klædt i munkedragter, travlt med at formidle viden til de besøgende. En af oplevelserne var at gå med ”munken Martin” og høre ham fortælle, hvordan han fandt højdeforskellene mellem de to søer og se en kopi af det redskab, han anvendte til at måle forskellen.

På dagen blev der også fremstillet og dekoreret små munkesten. Der blev broderet på en frise om munkenes vej til Øm og farvelagt tegninger. Aktiviteterne havde til formål at formidle viden på en sjov og lærerig måde, at skabe en bevidsthed om fortiden samt at sætte fokus på de usynlige lag af historien under vores fødder.

Kulturudvalgsformand Tage Nielsen og kulturarvsforsker Andreas Bonde

Hansen gav med taler jubilæumsfesten et officielt præg. Herefter blev der smagt på og skålet i Klosterbryggeriets jubilæums-øl skabt til begivenheden.

Skolesamarbejde og Kulturskolens tegninger

Gl. Rye Skoles 4. og 5. klasser med i alt 68 børn deltog i en forpremiere af lydfortællingen ”Cara Insula – en podwalk om rejsen til Øm”. Børnene var således de første, der fik muligheden for at høre lydværket og mulighed for at fordybe sig i det fantasifulde univers. For skolen dannede turen baggrund for senere skoletjenestebesøg, hvor børnene var ”Munk for en dag”. På denne måde blev konceptet med lydfortælling i kombination med skoletjeneste afprøvet og evalueret.

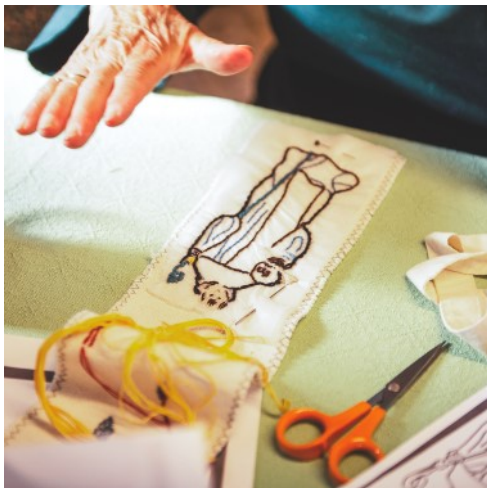
Skanderborg Kulturskoles tegnehold gik ligeledes turen med lydfortællingen i ørerne. Tegneholdene bestod af 50 børn i 1. – 7. klasse. Turen blev gået som inspiration, inden børnene tegnede ”Vejen til Øm”. Deres fine tegninger blev i oktober udstillet på Øm Kloster Museum, og samtidigt afholdt fernisering for børn og forældre. Tegningerne blev efter, at museet lukkede for sæsonen, udstillet på Ry Bibliotek i november og december måned.

Vejen til Øm – som broderi

I tolv nedslag broderer tolv brodøser i skrivende stund på en frise om munkenes vej til Øm. Broderiet vil, når det er færdigt i 2023, danne en frise på 3,5 meter med en højde på 40 cm. Det er et moderne broderi, men er inspireret af middelalderens billedtæpper, som bl.a. Bayeux tapetet. Øm frisen bliver broderet på uldstof med uldgarn. Motiverne er valgt ud fra Øm Kloster-kronikens historie og fortæller i tegneserieform om munkenes rejse til Øm.

Billedfrisen bliver skabt som et varigt minde om Klosterjubilæet, og den vil blive udstillet, når Øm Kloster Museum åbner for sæsonen. Det er meningen, at frisen skal bruges ved festlige lejligheder på museet, blandt andet til den årlige friluftsgudstjeneste på Øm Kloster.

*Der broderes på jubilæumsfrisen.
Foto: Susan Kipp.*

Efterskrift

Et jubilæum af denne størrelse rækker ud over det almindelige. Det er ca. 26 generationer siden, at munkene grundlagde et kloster ved Øm. Det var i en anden tid, med en anden tro, men selv om det er længe siden, er klostrets og munkenes historie en del af vores fælles historie. Klosterjubilæet rummer mange aspekter, og mange mennesker har været involveret i aktiviteter og arrangementer. Der er skabt kunstværker i fællesskab og skabt kunstoplevelser for alle. Der er blevet vandret korte og lange vandringer i munkenes fodspor, fremstillet miniaturemunkesten, broderet frisebilleder og tegnet tegninger. "Munken Martin" har fortalt om sin opmåling af landskabet omkring Øm, mens menneskene, begravet på klostrets kirkegårde blev gjort synlige gennem malede billeder på vejen foran klostret.

På mange andre måder er historien om Øm og munkene forsøgt levedejgjort med det formål at dele kulturelle oplevelser med andre for sammen at skabe varige minder.

Der skal rettes en stor tak for hjælp og støtte til Kulturring Østjylland, Skanderborg Kommune, Brugsforeningen, Tryk, Klosterbryggeriet og Øm Klosters Venner.

Og en særlig tak til alle jer, der fik det til at ske og var med til at gøre jubilæumsfesten og jubilæumsåret til en fantastisk oplevelse.

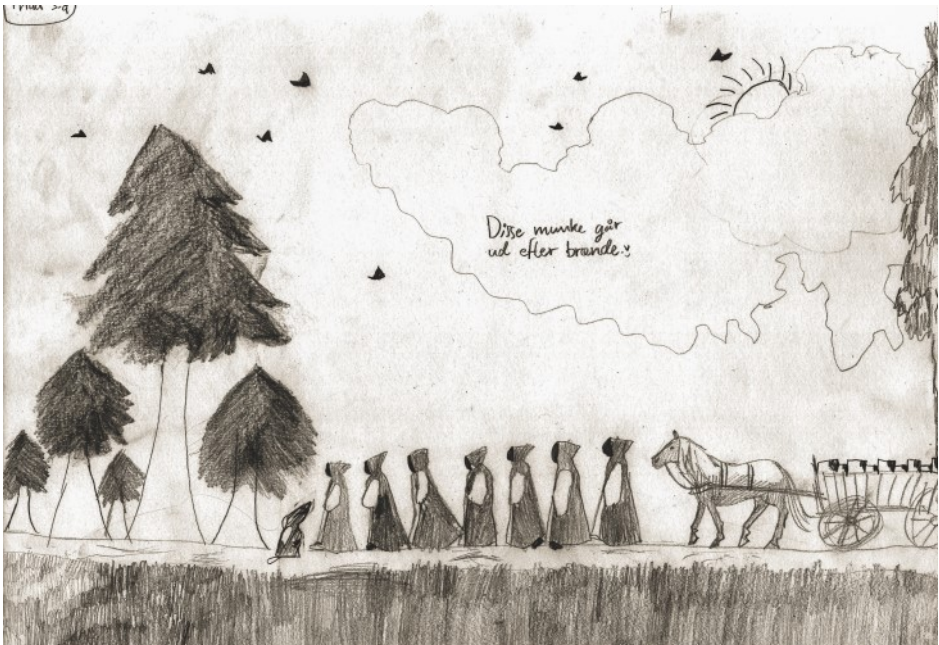
Kulturskolens festlige bidrag

Af Kristian Bay Kirk

I anledning af 850-års jubilæet for Øm Kloster illustrerede tegneholdene fra Skanderborg Kulturskole, i samarbejde med Museum Skanderborg, cisterciensermunkenes færd mod Øm ud fra munkenes egne nedslag.

Elevernes indtryk og fortolkninger præsenterede sig i en udstilling på Øm Kloster Museum. Det blev til en bred vifte af illustrationer i hver deres streg og udtryk. Tegneholdene består af elever fra 1.-7. klasse.

Herunder og på modsatte side ses 2 eksempler.

Abbed Peder Sørensen – skitse til en levnedbeskrivelse

Af cand.theol. Kristian R. Skovmose

Indledende betragtninger

I Skt. Sørenskirke i Gl. Rye står en gravsten, som er rejst til minde om Peder Sørensen, som var en af Øm Klosters sidste abbeder. Stenen har oprindeligt befundet sig i klosterkirken, og Peders jordiske rester og stenen er formodentlig flyttet til Skt. Sørenskirke i forbindelse med, at Øm Kloster på befaling af Frederik II blev nedrevet fra 1561 og de følgende år.

Sammenstykker man forskellige kilder; gravsten, klosterets inventarliste herunder bogfortegnelsen samt diverse kongelige breve, tegner der sig konturerne til et billede af en mand, som var særdeles aktiv, dygtig og lærd, og om noget af det, han oplevede i sine leveår.

Peder stod i spidsen for klosteret i en tid, der teologisk og kirkeligt var præget af kolossale forandringer: Han var leder op til, under og efter reformationsindførelse i Danmark. Hans virke kunne passende beskrives med hovedtitlerne: Munk, abbed, præsteseminarirektor og lensmand.

Jeg vil i det følgende prøve at tegne en skitse til en levnedbeskrivelse for personen Peder Sørensen. Fremtidige studier kan tilføje en lang række spændende og nøjagtige detaljer om Peders og Øm Klosters historie i netop hans levetid.

Barndom, ungdom, novice og munk

Peder Sørensens fødsel, barndom og ungdom ved vi intet om. Men antageligt kom han til verden i samfundets højere lag i slutningen af 1400-tallet. De fleste cisterciensermunke kom fra det bedre borgerskab eller adelen, især lavadelen.

Som ung fattede han interesse for kristendom, kirkeliv og klosterlivet.

Engang i begyndelsen af 1500-tallet søgte han af egen fri vilje eller måske tilskyndet af familien optagelse i cistercienserklosteret i Øm.

Her blev Peder i første omgang optaget som novice, og han fik hurtigt klosterlivets rytme med tidebønnerne; én om nattet og syv i dagens løb, ind i sind og krop. Helhjertet levede han sig ind i munkerollen. Efter udstået prøvetid aflagde han det endelige munkeløfte ved alteret i klosterkirken foran det forsamlede munkesamfund.

Uddannelse og studierejse

Peder viste sig at være en intelligent og dygtig ung mand. Han indgik flittigt og helhjertet i dagens og årets rytme med tidebønner, studier og praktisk arbejde. Han udviklede sig menneskeligt og kundskabsmæssigt. Med tiden talte, læste og skrev han latin mere og mere sikkert. Læsningen af teologisk litteratur som prædikener, bibelkommentarer mv. greb ham.

Munkesamfundet besluttede i samråd med abbeden fra moderklostrene i Vitskøl og Esrum at sende Peder, som andre lovende munke før ham, til udlandet med henblik på videre dannelse og uddannelse. Flere klostre havde et højt lærdomsniveau, og måske besøgte han nogle af dem. Cistercienserordenen etablerede også i 1247 det første studiested – universitet – i Paris, og senere fulgt flere. De blev måske også frekventeret af Peder.

I årene for Peders dannelses- og uddannelsesrejse fyldte humanismens tanker om fornuft i de lærde kredse. Der blev talt om dømmekraft og smag. Bl.a. Erasmus af Rotterdams tanker om, at høflighed og civiliseret optræden ikke kun skal være en ydre skal, men noget, der virker moralsk indadtil, bredte sig.

Teologer og filologer begyndte at arbejde med Bibelen ud fra grundspregene hebraisk og græsk, og ikke kun på baggrund af kirkens latinske version. Tanker om oversættelse af Bibelen til modersmål spirede. Et af de første markante og kendte eksempler er Martin Luthers tyske *Ny Testamente* udgivet i 1522.

Tiden var også præget af optakten til den protestantiske reformation, som Martin Luther gav startskuddet til i 1517, da han slog sine berømte 95 tesar imod bl.a. afladshandlen op på Slotskirkedøren i Wittenberg - datidens medieplatform.

Peder oplevede i sin internationale studietid det teologiske og kirkelige stormvejr, hvor tradition og fornyelse stødte sammen, og det vakte

*Abbed Peder Sørensens gravsten i Skt. Sørenskirke i Gl. Rye.
Foto: Susan Kipp.*

nysgerrighed, begejstring og indre splid. Hvordan skulle han som ung cisterciensermunk rumme både traditionelle konservative holdninger og traditioner og samtidig have øjne og sind åbne for udvikling og fornyelse?

Abbed

Som et nyt menneske, - ældre og dannet af det store Europas samfundsforhold, oplevelsen af store cistercienserklostre med mange munke og højt uddannelsesniveau og påvirket af nye teologiske tanker, - vendte Peder hjem til Øm Kloster.

I de hjemlige, små og rolige rammer faldt han igen til ro i dagsrytmen med tidebønner, studier og arbejde. Han deltog – lydig mod regler og abbed - i kapitelmøderne, hvor han indimellem luftede de nye teologiske tanker, som han havde mødt i udlandet.

Klosterets abbed døde, og i 1527 blev Peder Sørensen valgt som klosterets nye abbed. Han blev den sidste abbed, der blev valgt efter cistercienserordenens egne regler og traditioner. Hans efterfølger og klosterets sidste abbed, Jens Simonsen, blev alene udpeget af kongen, og han var mest af alt kongelig lensmand.

Kongevalget – Christian III og Danmarks reformation 1536

Tiden i Europa og de løbende impulser gennem mødet med andre munke og abbeder fik teologiske og kirkeretslige tanker til at hvirvle rund i hovedet på Peder. Rygter fortalte også om Christian II's sympatier for Luthers protestantiske tanker og de forandringer, de medførte. Hertug Christian i Slesvig-Holsten delte de lutherske ideer og gennemførte reformer i hertugdømmet.

Da Frederik I, som også havde visse sympatier for lutherdommen, døde i 1533, stredes man om, hvem der skulle være Danmarks nye konge.

Kongevalget blev abbed Peder tilnærmelsesvis vært for. Øm Kloster ejede Skt. Søren's Kirke i Gl. Rye, hvor landets og kirkens ledere mødtes. Mange praktiske udfordringer skulle løses. Samtidig oplevede Peder, hvordan holdninger om magt og teologi temperamentsfuldt brødes. Han blev på første parke vidne til, at hertug Christian juli 1534 blev valgt til ny konge i Danmark.

Med valget af Christian III og hans protestantiske sympatier var kursen sat mod store forandringer for samfund, kirke og klostre, herunder Øm Kloster. Bl.a. blev kirkens og klostrenes gods inddraget af kongen.

Peder oplevede, som nævnt, på første hånd selve kongevalget, og han er senere i København i anledning af kongehyldningen, og er i øvrigt flere gange i kontakt med kongen. Nogle gange skriver kongen også til ham og omtaler ham særdeles positivt. Flere gange mødes de i Øm og i f.eks. København.

Peders samfundsposition som abbed, og senere rektor og lensmand betyder, at han flere gange i årenes løb deltog i herredage, hvor landets øverste samfundslag mødtes til drøftelser og om retslige afgørelser. Han var også med, når jyske lensmænd mødtes.

Præsteseminarium og rektor

Modsat andre klostre blev Øm Kloster og flere andre af landets herreklostre ikke nedlagt lige efter reformationen. Klosterlivet kunne fortsætte som hidtil. Munkene blev fritstillede og kunne vælge at forblive munke, blive lutherske sognepræster eller få borgerstand. Klosteret måtte ikke optage nye munke. Udefrakommende munke f.eks. fra nedlagte klostre som Voer Kloster kunne tage ophold i Øm.

På Øm Kloster etableres, som på enkelte andre klostre, en skole: latinskole eller et protestantisk præsteseminarium, hvor man uddanner de første lutherske sognepræster i Danmark. Abbed Peder tillægges på sin vis titlen som rektor for et af Danmarks første præsteseminarier. Det er udtryk for, at kongen havde stor tillid til Peder og var af den opfattelse, at abbeden nærrede klare sympatier for de nye teologiske tendenser og loyalt ville bidrage til indførelsen af reformationen i Danmark.

I forlængelse af uddannelsesrejser, med sin status som abbed, med titlen af rektor og med en kolossal teologisk nysgerrighed og stor intelligens, opbyggede Peder før og efter reformationen en omfattende samling af moderne teologisk litteratur i klosterets bibliotek og i sit eget abbedbibliotek. Værker af

Den første oversættelse af hele Bibelen til dansk 1550 med Christian III.

centrale teologer fra reformationen er repræsenteret. Klosterets inventarliste og bogliste fra 1554 vidner tydeligt om dette.

Kongens lensmand

Abbed Peder blev i forlængelse af reformationens indførelse i Danmark tillagt en tredje titel nemlig titlen som kongens lensmand.

Kontakten til kongemagten var ikke ny for Øm Kloster, men fremover melder kongen oftere sin ankomst med stort følge: Nathold. En stor forsamling, måske op til et par hundrede, fulgte kongen, plus et utal af heste. Alle skulle ydes logi, mad og drikke på klosteret og i nærmeste landsbyer. Byrden overstiger på et tidspunkt klosterets økonomiske formåen, så man må anmode om fritagelse.

Kongens tillid til Peder viser sig i, at kongen overlader ham den fortsatte administration af alle klosterets besiddelser. Ansvar er ikke nyt, men fra reformationen og frem står han til regnskab overfor kongen og er forpligtet på at sikre kongemagten størst mulige indtægter.

Kongemagtens nidkærhed for ejendom og økonomi oplever den aldrende abbed, da kongen i 1553 og 1554 befaler, at der skal udarbejdes en nøje inventarfortegnelse for klosteret. Alt fra småmønter, lager af fødevarer, kirkeligt udstyr og bøger bliver oplistet, og med ført hånd underskriver den svækkede og aldrende Peder inventariet, nok kort før sin død.

Afsluttende betragtninger

I 1554 dør abbed Peder, og han stedes til hvile i klosterkirken. Senere sættes den markante mindesten over ham med indskriften: ”Her er begravet legemet af hr. Peder Sørensen, ved Guds nåde, dette steds meget årvågne abbed, som forlod denne verden i det Herrens år 1554”. Ansvar for Øm Kloster overdrages til Jens Simonsen, som 31. januar 1553 var indsat som hjælpeabbed for Peder, og han bliver klosterets sidste leder.

Peder Sørensen har som munk, abbed, rektor og kongelig lensmand oplevet store teologiske, kirkelige og samfundsmæssige omvæltninger. Kilderne til Peders liv og levned er få, men de indikerer, at Peder var en lærd og fremsynet mand. Kongens tillid til ham er udtryk for, at han ikke blot har accepteret følgerne af reformationen, men at han fuldt ud bakkede op om dem og desuden blev anset som en loyal kongelig embedsmand.

Øm Klosters sidste rigtige (anden sidste) abbed er en spændende skikkelse i en central del af Øm Klosters sidste årtier og kalder på videre studier, som kan bidrage til en livsfortælling med endnu flere detaljer om person og kloster, kirke og samfund.

Biblioteket i Øm Kloster anno 1554

Af cand. theol. Finn B. Andersen

I forbindelse med reformationen i Danmark i 1536 blev Øm Kloster omdannet til et præsteseminar for protestantiske præster.

I 1554 blev klosteret bedt om at udarbejde en oversigt over deres beholdning af bøger.

Boglisten giver et indblik i, hvordan reformationen indvirkede på klosterets bibliotek.

Listen viser, at der var ca. 350 bøger fordelt i tre afdelinger, hvor de to første indeholdt bøgerne fra før reformationen med alle de klassiske oldkirkelige fædre og katolsk dogmatik.

Den tredje afdeling består af 132 bind og er den mest spændende. Den omfatter en stor portion af de centrale reformatoriske skrifter. I spidsen står Luther med 15 skrifter. Største omfang har bind 1-3 i Luthers samlede værker, som udkom i Wittenberg 1539-59. De tre bind indeholder i alt mere end 3.500 sider med over 200 små og større centrale skrifter.

Disse tre bind kan man faktisk se på nettet i originaludgaverne via lutherdansk.dk.

(Indholdet af bind 1 kan ses her: <https://digitale.bibliothek.uni-halle.de/vd16/content/structure/999553>.)

Foruden disse tre bind med over 200 skrifter af Luther er der også en række enkeltudgivelser.

Det er blandt andet:

- *Udlægningen af Bjergprædikenen* 1538.
- *Den trælbundne vilje* 1525.
- *Galaterbrevskommentaren* 1526/1536.
- *Forelæsning over Esajas* 1530.
- *Udlægning af Daniels Bog* 1546.
- *Noter til Prædikerens Bog* 1532.
- Og et par skrifter over Salmerne (*Summarium Lutheri in psalmos* 1531 og *Lutherus in psalmos graduum* 1540).

Et betydeligt skrift er også selve reformationens hovedskrift *Den Augsburgske Bekendelse* med det tilhørende forsvarsskrift *Apologien* af Filip Melancthon.

Også Melanchthons dogmatik *Locien*. Han er desuden repræsenteret med fire andre bøger:

- *Postilia Phillipi*.
- *Philippus in Daniele*.
- *Examen Theologicum*.
- *Phisica Philippi*.

Desuden er den sydtyske lutherske reformator Johann Brenz repræsenteret med 14 bøger, som især er udlægninger af skrifter fra Ny og Gammel Testamente.

Veit Dietrich er nævnt som forfatter til et enkelt skrift *Noter til Ny Testamente*. Han var Luthers husfælle gennem flere år og nedskrev blandt andet Luthers såkaldte bordtaler. Han nedskrev også de prædikener, Luther holdt i hjemmet og som blev samlet i Huspostillen. Måske er det den, der blot nævnes her som ”Postilla” og ”Postilla major” måske Kirkepostillen. Boglisten nævner i øvrigt, at begge bøger ”mangler”.

Den sidste af de store Wittenberg-teologer, som er med på boglisten er Johann Bugenhagen, som jo stod for indførelsen af reformationen i Danmark i 1536. Han er anført med sin fortolkning af Kongebøgerne.

I alt er de lutherske teologer således repræsenteret med mere end 250 af de vigtigste reformatoriske skrifter i de nævnte samlinger. Og de fleste af disse skrifter er i dag let tilgængelige i dansk oversættelse. Så selv om den fysiske bogsamling fra Øm Kloster er gået tabt, eksisterer bøgernes indhold stadigvæk.

Finn B. Andersen, cand. theol., kender af Martin Luther og reformations-tiden og redaktør af hjemmesiden www.lutherdansk.dk med en omfattende samling af Luthertekster flere i dansk oversættelse.

Kunstværket Sydens Blomst

Kunstværk skabt til klosterhaven af Steen Rasmussen er en grafisk installation med udgangspunkt i planterne bulmeurt og galnebær. Værket skal tilføje en visuel oplevelse og bidrage til at udvide og perspektivere synet på de planter, der vokser i klosterhaven og konteksten for deres anvendelse. Kunstværket kan ses i 2023. Der er fernisering d. 30. april 2023.

Formandsberetning 2022

Af Torben Christensen

En beretning i et jubilæumsår er altid noget specielt. Tænk engang at for 850 år siden kom munke udsendt fra Vitskøl i 1165 til Øm. Det er da værd at fejre. Men hvordan skal det gøres? Bestyrelsen besluttede med Ida Ebbensgaard Jensen som primus motor at vandre fra Vitskøl til Øm. Vi begyndte den 5. marts 2022 i Vitskøl og nåede til Øm 40 dage senere, Skærtorsdag den 14. april 2022, lidt hurtigere end munkene, der var 7 år om at finde Øm. Der kan læses mere om vandreturen på museets hjemmeside og i vores dobbelte jubilæumsnyhedsbrev nr. 25, nu i farver, der jo meget belejligt faldt sammen med det store jubilæum.

Selve jubilæumsfesten den 20. august: ”Kunst og kultur under åben himmel” stod Øm Kloster selv for. Man kunne bl.a. opleve ”Vejen til Øm – en lydvandring” og meget kreativt malede skeletter på vejen foran museumsindgangen. Venneforeningen bidrog med kaffe- og kagesalg til fordel for klostret.

I fællesskab med Øm Kloster Museum blev filmen ”Om guder og mænd” vist gratis i Ry Biograf, finansieret af venneforeningen, som afslutning på jubilæumsåret.

Mange husker sikkert 2017, hvor de nye formidlingsplaner for Øm påbegyndtes – Museum for klosterliv – men hvad er status? To ejendomme er købt, mageskifte med genboen er på plads og her senest er to mindre tidligere statsejede jordlodder inde på klosterområdet i Øm blevet opkøbt, så man kan i et vist omfang sige, at Øm snart er ”herre i eget hus”. Der er nok desværre lang vej igen, før de øvrige formidlingsplaner kan fremvises, da fredningsmyndigheder og ikke mindst økonomi kan forsinke processen, der selvfølgelig også er ramt af førstprioriteringen af den foranstående ombygning af Perron1, Museum Skanderborg.

Foreningens aktiviteter begyndte den 12. april ved museumsåbningen, hvor vi traditionen tro beværtede de fremmødte med kaffe og brød. Som sædvanlig et forbavsende velbesøgt åbningsarrangement.

”Munkenes morgen og naturen vågner” blev afholdt 8. maj med det

velkendte team Otto Andersen og Kirsten Kjærulff, et arrangement, der altid er populært. Vores friluftgudstjeneste var 24. maj ved pastor emeritus Hans Christian Grosbøll-Poulsen. Velbesøgt men meget koldt.

En sommerudflugt blev det også til i 2022, selvfølgelig måtte turen gå til Vitskøl. Vi havde igen været så heldige at få lektor emeritus Hans Krongaard Kristensen som guide. Historie, grundplaner, til- og ombygninger blev grundigt gennemgået. Efter en dejlig frokost i stedets café blev også den fine klosterhave formidlet til os på det dejligste lokale tungemål.

På hjemturen gjorde vi holdt ved Asmild Kirke, hvor Hans Krongaard redegjorde for stedets historie og mange ombygninger. En vellykket tur med mange deltagere (39), hvis antal ikke mindst skyldtes, at vi på et tidspunkt i tilmeldingsprocessen indbød Museum Skanderborgs øvrige venneforeninger. Det tror jeg er vejen frem, for at få en bedre økonomi i udflugterne.

Lidt sent kom bestyrelsen i tanke om, at Søhøjlandets Egnsspil i 1990 havde opført Henrik Hedins skuespil "Hjem til Cara Insula" i Ry Højskoles have. Vi forhørte os hos Skanderborg Amatørteater om de kunne overveje at genopføre stykket i sensommeren 2023 eller 2024. Teateret viste stor interesse, og det er lykkedes med Henrik Hedins positive samarbejde at fremskaffe manuskriptet, der nu er i teaterets besiddelse. Vi afventer, at de efter gennemlæsning forhåbentlig giver os en positiv reaktion.

Det har som sædvanligt været en fornøjelse at besøge og holde møder på Øm. Museumsinspektør Lene Møllerup formår med sit smilende væsen, at vi altid føler os velkomne på Øm. Tak for positivt samarbejde og hjælp. Også tak til museets gartner og kustode, Susan Kip, der ligeledes bidrager til den gode stemning på Øm.

En tak skal også lyde til Bent Doktor, der udover at passe medlemslister og sende mails for venneforeningen også er dybt involveret i vores årlige nyhedsbrev. Sluttelig en tak til bestyrelsen for et gnidningsløst samarbejde og gode inspirerende snakke på bestyrelsesmøder og til arrangementer.

Til slut en opfordring: Hvis I har mulighed for at bistå de alt for få frivillige, der prøver at holde klosterruinen, så den fremstår vild, men dog også præsentabel, vil det være en kæmpe hjælp hvis I melder jer som frivillige til arbejdet. Bestyrelsen har netop besluttet at betale for frokost til hjælpere på udvalgte arbejdsdage. Der skal naturligvis også lyde en stor tak til det garvede gartnerhold.

Museet åbner den 1. april. Mon ikke venneforeningen er vært ved den lejlighed. Jeg tror, der vil være kaffe og brød.

Tak for 2022 og velkommen til Cara Insula i 2023.

Broderi i Middelalderen

Af Ingeborg Doktor

Menneskets trang til at udsmykke ting synes at være lige så gammel som mennesket. Broderi er nok opfundet samtidigt med evnen til at lave tekstiler, en anden farve tråd, en rest, syet som ren pynt er snublende nært at gøre, så fund fra oldtiden ses jævnlige med en lille broderet kant.

I middelalderen var man ikke bange for mere komplicerede broderier, og vægtæpper og sengeklæder var indlysende objekter for mere eller mindre krævende broderier, der dels viste noget om den økonomiske formåen dels noget om evnen til smukt håndværk.

Broderier blev også brugt på emner, vi ikke ville tænke på som første valg.

På Bymuseet i Bergen er der udstillet en barnesko, som er fundet i udgravningerne af Bryggen. Den er fra midten af 1100-tallet og var oprindeligt lavet til en voksen, senere omgjort til en barnesko st. 27, en ca. seksårig. Læderet er syet med silketråd fra middelhavsregionen. Fremgangsmåden har været at indridse broderimønstret i læderet, så det blev lettere at sy, både hvad angår tykkelsen på læderet, og mønstret bliver også lettere at følge. Broderiet blev lavet på læderet, før det blev syet sammen. Desværre brændte Bryggen i 1955, men der kom dog én god ting ud af ulykken. Hele området blev omhyggeligt udgravet, og utallige fund gav et levende billede af Bryggen og dens befolkning i middelalderen. Blandt disse fund var talrige skorester. På skoene var der ofte broderet en sætning med runer, og det var tit med et religiøst betonet ordvalg.

Skomagerne var på den tid omrejsende håndværkere og var blot en tid ét sted, så tog de videre, men fra midten af 1200-tallet ved vi fra skriftlige kilder, at der var fastboende skomagere i Bergen.

Af de fundne sko og skodele er ca. en tredjedel broderede, så det har ikke været en usædvanlig sko. Man må vel regne med,

*Broderet barnesko på Bergen Bymuseum
2009. Foto: Ingeborg Doktor.*

Silkebroderi på sko udstillet på Bergen Bygmuseum 2009. Foto: Ingeborg Doktor.

at det afspejler den velstand, som folk i Bergen havde og kontakterne ud i den store verden. I fundlaget har man også fundet rester af broderede skeder til dolke og knive.

Det meste af de bevarede broderier er imidlertid kirkelige. Kirken havde et stort forbrug af liturgiske klæder, hvori der indgik bispekåber, messehagler, håndklæder, forhæng, alterduge, og alterpuder, som vi ikke længere kender til. Ikke meget er bevaret i Danmark, dels på grund af reformationen, dels på grund af et fugtigt klima og dels på grund af enevælden, som trak alle interessante genstande til København, hvor det hele stort set brændte ved to store brande i 1700-tallet.

Vi er dog så heldige, at vores svenske naboer har passet godt på deres kirkelige tekstiler - dels fordi reformationen her fik et helt andet forløb, hvor det længe var usikkert, om der overhovedet ville blive en reformation, dels det tørre vinterklima og endelig en mere decentral stat, som betød, at tekstilerne blev i de kirker, hvor de hørte hjemme. I Uppsala stift er der f.eks. mere end tredive kirker, som har middelaldertekstiler bevaret, og ud over hele Sverige findes der et stort antal bevarede messehagler. Man kasserede ikke den gamle, blot fordi motivet var katolsk, f. eks Anna selv-tredie - Jomfru Marias mor, Jomfru Maria og Jesusbarnet, eller nådestolen - Gud Fader, Søn og Helligånd - som var populære motiver i middelalderen.

Når man fik en ny blev den gamle blot lagt til side i et skab. Den ældste bevarede hele bispekåbe er ærkebiskop Folke Engels, som er et fransk arbejde og nu opbevares i Uppsala domkirkemuseum. Den stammer fra 1275 og er syet med silketråd på satin. De ældste bevarede kirketekstiler er broderede rondeller, syet med guld- og sølvtråde og påsyet et fintvævet uldstof. De befinder sig på Statens Historiska Museum. Som bispekåben er det arbejder fra Frankrig, og rondellerne stammer fra sidste del af 1100-tallet.

Mange af kirketekstilerne var delvist broderede, og der kunne være et bredt udvalg af mønstre, naturligvis kristne, men også rent dekorative eller i lokal almestil, så de giver et indblik i, hvad folk i øvrigt havde af broderi-

Udsnit af svensk broderet alterpude.

emner. Til de imponerende messehagler, der findes bevarede i domkirkerne, havde man naturligvis brugt professionelle brodere. Som regel var de købt i Frankrig, senere i middelalderen blev mange tekstiler fremstillet i klostrene, f.eks. Vadstena, men genstande som håndklæder og alterpuder virker mere, som om dygtige folk fra sognet har syet til kirken.

En alterpude er en pude, som den hellige skrift skulle ligge på under messen. Bøger var værdifulde, og der blev passet godt på dem. Desuden indeholdt de jo den Hellige Skrift, som man skulle vise den rette ærbødighed for. Der var ikke nogen tradition for en kreds af passende emner for disse broderier, så de afspejler, hvad der på deres tid var gængse temaer i broderi.

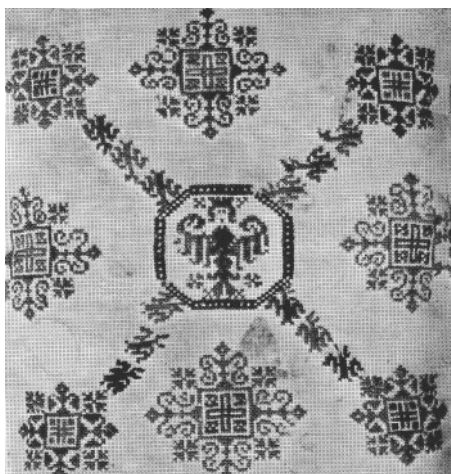
Materialerne, der blev brugt, varierer naturligvis en del. Generelt er det bevarede de bedste og fornemste stykker tekstil med de smukkeste broderier, syet med sølv- og guldtråd, silkebroderier og grunden, som de er syet på, er silkesatin, fløjl eller damaskvævning på fint uldstof.

Imidlertid brugte man også hørvævning, linnedstof, med syning af hørtråd og fint uldgarn. Syteknikken på dette stof er oftest korssting, som altid har været meget anvendt i Skandinavien. På de finere stoffer syr man ofte med en bred vifte af sting: kædesting, fladsyning, stikkesting, franske knuder, dertil i fransk eller florentinsk syning, bargello.

Hvis vi vil have et indblik i, hvordan vore kirker i middelalderen så ud på den tekstile front, er det mod Sverige, vi med størst udbytte kan rette blikket. Her er der bevaret en skat af tekstiler, som vi roligt kan regne med afspejler, hvad vi også har haft i middelalderen, og selv der, er det blot en svag afglans af det, der var.

Kilder:

- Kyrkliga textilier, arv, utveckling och vård. Inger Estham, m. fl. Verbum, Studiebokforlaget 1976.
- Embroidery, a makers guide. Thames and Hudson. V&A 2017.
- Bling, pynt og klær i middelalderen. Bymuseet i Bergen 2009.

Vejen til Øm – vandretur fra Vitskøl Kloster til Øm Kloster

Af Ida Ebbensgård Jensen og Lene Møllerup

Vandreturens dagbog

En gruppe klostervenner og vandreentusiaster satte sig for at gå i munkenes fodspor. De ville gå hele vejen fra Vitskøl i Vesthimmerland til Øm for at markere 850-års jubilæet for munkenes ankomst til Øm i år 1172.

Vitskøl til Skals, lørdag den 5. – søndag den 6. marts 2022

”Munkenes” første etape blev tilsmilet med høj sol, en blikstille, blå fjord og en lige så blå himmel, hvilket gjorde turen til en ekstra god oplevelse. Fra Vitskøl Kloster krydsede ”munkene” strandengene og gik langs Bjørnsholm Bugt i munkedragter. Efter et par kilometer aflagde de sig munkedragterne og ikklædte sig vandretøj. Første dags vandring gik over Ertebølle til Risgårde, en tur på 17 km. Herefter blev vandrerne hentet hjem til en velfortjent middag og overnatning i de historiske rammer på Vitskøl Kloster. Søndag morgen fortsatte turen, hvor flere grupper tilsammen gik strækningen fra Risgårde til Skals, en strækning på ca. 33 km. Strækningen Vitskøl - Skals blev gennemført ved fælles indsats, og vandrerne havde på første etape sammen tilbagelagt ca. 50 km.

Munke ved Vitskøl kloster. Foto: Bent Doktor.

Skals til Viborg, lørdag den 19. marts

Anden etape på 22 km bød også denne gang på godt vejr og blå himmel. Turen gik skiftevis via Hærvejen og Himmerlandsstien, hvor sidstnævnte er en særdeles fin anlagt sti på en nedlagt jernbane. Der blev så skåret lidt ned på Limfjordsudsigten til gengæld for udsigt til flere bøndergårde. Vandrerne havde jo også fået Limfjord i rigt mål på første etape.

Viborg Domkirke til Tange, torsdag den 24. marts

Endnu engang tilsmilede vejrguderne de vandrende ”munke” på deres tur fra Viborg til Kongensbro. 32 km blev tilbagelagt under en knaldblå himmel, omkranset af det begyndende spirende forår og i høj sol. Turen begyndte fra pilgrimsherberget i Viborg. ”Munkene” iklædt munkedragter slog et smut omkring Viborg Domkirke, inden de satte afsted mod Asmild ad stier og små veje over Bruunshåb til Tange. Turen blev delt op, og mindre grupper gik henholdsvis 8 og 9 km. Oplevelserne var mange: landlig luft, en glente højt i luften og spirende grønt i skovbunden og langs Rind bæk. Fra Tange fortsatte en gruppe mod Kongensbro, en strækning på 15 km i skøn natur, langs Gudenåen. Kræfterne holdt også til et kig på Høj Stene, en imponerende skibssætning fra oldtiden på næsten 90 m. Gruppen ankom til Kongens Bro i solnedgang (foto næste side).

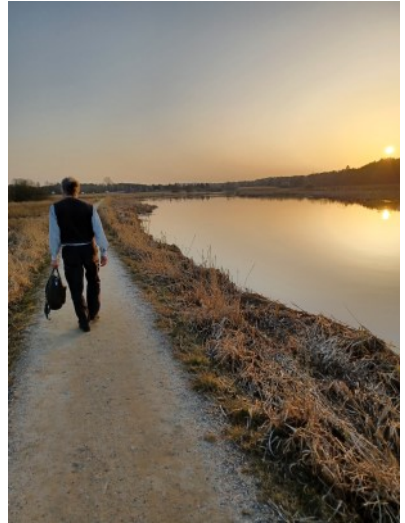
Kongensbro til Voel, onsdag den 30. marts

Med en skarp vind i ryggen satte vandrerne af fra Kongensbro på fjerde etape af ”Vejen til Øm”. Denne smukke etape gik ad trækstien langs Gudenåen. Efter februars våde vejr, der oversvømmede store dele af trækstien, var stien nu i særdeles fin og tør stand. Med et kig til Tvilum kirke på Gudenåens modsatte bred sendte vandrerne en tanke til de munke, der engang boede på dette kloster. Ved Svostrup lagde gruppen vandrestaven for en stund og fandt indenfor og

*Munke foran Viborg Domkirke.
Foto: Richard Shipway.*

*I solnedgang på trækstien ved Kongensbro.
Foto: Ida Ebbensgaard Jensen.*

kunne konstatere, at også Svostrup Kro var særdeles fin og tør (her gled en lille og velfortjent forfriskning ned). Gruppen kunne også konstatere, at kroen var mere befolket end trækstien! Ved Svostrup Kro gik vandrerne over Gudenåen og mod Sminge, som var hjemstedet for Øm Klosters munke i en meget kort periode (1165-1166). Her dvælede de en stund ved infotavlen over Sminge Kloster, inden de satte afsted mod Voel og vandringsens slutpunkt. Etapen fra Kongensbro til Voel målte 15 km.

Fra Voel til Veng, torsdag den 7. april

Nu nærmede vandrerne sig deres endemål, og de kom med dagens etape til det andet af munkenes hjemsteder: Veng Kloster. Her boede munkene i 1166 - 1168. Dagens etape på ca. 22 km gik fra Voel til Veng. Turen var opdelt, så to vandregupper gik hver deres strækning: den ene gruppe gik fra Voel til Låsby, og den anden gruppe fra Låsby til Veng. Fra Voel kirke gik turen ad mindre veje og stier, gennem skovstrækninger og landsbyer og med et kig til de blomstrende anemoner i skovbunden. Vandrerne var velsignet med et rigtigt aprilsvejr bestående af sol og byger, vind og læ. Flere steder måtte mindre bække forceres. Fra Javngyde fortsattes i det meget kuperede og smukke terræn omkring Ravnsø, skabt af istidens enorme naturkræfter. Til sidst mødtes alle vandrerne i Veng Kirke for at mindes munkenes ophold her og for at drikke en kop kaffe sammen.

Veng til Øm, torsdag den 14. april

I mål! Skærtorsdag den 14. april gik vandrerne i mål i Øm. Den sidste etape på 15 km gik fra Veng Kirke over Dover, Svejstrup og Boes. Ved Dover stødte en gruppe til, og sammen gik gruppen ad skovveje, mindre veje, stier og landevej til Øm. Det var den strækning med mest udsigt til det store Søhøjland. Først Ravnsø, så Mossø og Gudensø. På hver bakketop åbenbarede de smukkeste sølandskaber sig. Den sidste kilometer blev gået i munkedragter for at gøre ankomsten til Øm særlig festlig, og gruppen vandrede syngende ind på Øm Kloster Museum kl. 15.00.

Afgang fra Dover Kirke. Foto: Ida Ebbensgaard Jensen.

Da havde vandrerne tilsammen tilbagelagt ca. 141 km på deres rejse fra Vitskøl Kloster til Øm Kloster, og de havde været på rejse i 40 dage. Både rejsens længde og ankomstdagen var fyldt med symbolik: Ifølge Biblen er skærtorsdag den dag, Jesus indstiftede nadveren. Vandrerne

”nadver” efter veloverstået vandring bestod af pølser og brød med en god klosterøl til! De 40 dages vandring er symbolet på Jesus’ ørkenvandring i 40 dage. I ørkenen blev Jesus fristet, men stod imod, og denne handling kan betragtes som en menneskelig prøvelse. Vandrerne klarede deres prøvelse, og mon ikke de er en oplevelse rigere? Vi er taknemmelige for, at vandrerne i jubilæumsåret 2022 gennemførte turen og satte fokus på munkenes lange vej til Øm for 850 år siden.

Ankomsten til Øm den 14. April 2022. Foto: Lene Mollerup.

En dejlig sommerudflugt i 2022

Af Birgitte Bang-Madsen

Efter et par udflugtsløse år blev der i 2022 endnu engang indbudt til en uforglemmelig sommerudflugt sammen med Øm Klosters Venner.

I anledningen af det store jubilæumsår havde vi valgt at tage tilbage til udgangspunktet for Øm Klosters tilblivelse, og søndag den 12. juni stimlede en flok glade ”venner” sammen i Ry med det formål at besøge Vitskøl Kloster. Busturen blev forsødet med en omgang rundstykker og kaffe. Stemningen var god og blev kun bedre af, at vi i Viborg fik dagens guide, Hans Krongaard, ombord.

Så kunne historien rigtigt begynde at udfolde sig. Efter en flot manøvrering af en kæmpebus på en meget smal parkeringsplads, blev vi sat fri i den kraftige vestenvind og søgte straks læ ved Vitskøls imponerende mure. Med Hans i front indledte vi turen gennem de gamle ruinrester af klosterkirken og fik udpeget omrids, funktion og finurligheder rundt om den ældste del af de stående bygninger.

Efter et besøg indenfor i den hvælvede vestlænge var sulten begyndt at melde sig, og heldigvis var frokosten klar til os i cafeen. Efter en lækker sandwich og også et lille stykke kage stod Britta Steffensen klar til at vise os rundt i den store klosterhave, som bød på både kendte og ukendte urter og vækster. Stedet var også god for en handel, hvis man ville udvide sit eget havesortiment med nye planter, og det var der en del af deltagerne, der benyttede sig af – bussens bagageplads blev efterhånden fyldt godt op.

Mættet af de mange oplevelser på Vitskøl satte vi os i bussen med kurs mod Viborg, hvor vi med Hans som styrmand kom rundt om det gamle Vi-

borg set fra bus, før vi igen kunne strække benene ved Asmild. Her tog vi den gamle klosterkirke og omgivelser i nærmere øjesyn.

Den imponerende bygning og dens omtumlede tilværelse lå til grund for de fortællinger, som Hans leverede både uden

*Hans Krongaard Kristensen
viser rundt i Vitskøl kloster.
Foto: Lene Mollerup.*

*Britta Steffensen viser
Vitskøl klosterhave frem.
Foto: Lene Mollerup.*

for og inde i kirken. Der var dog mere at se i området, og i gåsegang blev vi ledt op til et plateau øst for kirken, hvor den gamle bispegård har ligget, og hvoraf der stadig kan ses fundamentrester.

Derefter var det muligt at udforske området lidt på egen hånd

og der var ligeledes en lille forfriskning klar til at læske ganen, inden vi igen vendte næsen mod Ry. På hjemturen underholdt Lene Mollerup med uddrag fra krøniken om munkenes oplevelser under rejsen til Øm og deres endelige destination. Således fulde af indtryk og gode historier kunne vi tage afsked med hinanden ved Ry station med tak for en dejlig dag.

Sommerudflugtens deltagere ser på Asmild Kloster. Foto: Lene Mollerup.

Det sker på Øm Kloster i 2023

April

Lørdag d. 1. april kl. 10:00.

Øm Kloster Museum åbner for sæsonen og der vil være morgenkaffe og brød til de morgenfriske.

Søndag d. 30. april kl. 18:00.

Fernisering af kunstværket "Syndens blomst" og Valborgaften. Se mere side 16.

Maj

Lørdag d. 13. maj kl. 13:00. Fernisering af broderifrise "Vejen til Øm".

Lørdag d. 20. maj kl. 14:00.

Omvisning i Klosterhaven.

Juni

Tirsdag d. 6. juni kl. 20:00.

Friluftsgudstjeneste i Øm Klosterkirkes ruin.

Lørdag d. 10. juni.

Sommerudflugt - Øm Klosters besiddelser på det sydlige Djursland. Følg med på hjemmesiden.

Lørdag d. 17. juni kl. 13:00.

Klosterhave og kunst. Fortællinger ved kunstner Steen Rasmussen og museumsinspektør Lene Møllerup.

Juli

Alle søndage i juli kl. 14:00.

I munkenes fodspor - rundvisning i klosterruinen på Øm Kloster.

August

Søndag d. 20. august kl. 09:30.

Friluftsgudstjeneste i Øm Klosterkirkes ruin.

Søndag d. 20. august kl. 13:00.

Klosterhave og kunst. Fortællinger ved kunstner Steen Rasmussen og museumsinspektør Lene Møllerup.

Oktober

Torsdag d. 19. oktober kl. 18:30-20:30.

Museum i lommelygtens skær.

Oplev stemningen på Øm Kloster i skæret fra måne, fakler og levende lys, når museet holder aftenåbent i efterårsferien.

Yderligere information om de forskellige arrangementer kan findes på Museum Skanderborgs hjemmeside: www.museumskanderborg.dk

Vigtigt:

Adresseændringer til medlemskartoteket sendes på E-mail til venner@k-doktor.dk